

To prav gotovo ni lahko, ni pa nemogoče. Slehera kulturna politika mora graditi na tem, kar smo, na tem, kar imamo, še zlasti pa na tem, česar smo ta trenutek in česar bomo jutri zmožni. Nobena, še tako visoka fikcija ne more nadomestiti dejanskih možnosti. In nobena preteklost ne more nadomestiti sedanjosti.

C. Zlobec

NA ROB PULJSKEGA FESTIVALA

18. festival jugoslovanskega igranega filma v Pulju je za nami. Nagrade so razdeljene in kot ponavadi tudi tokrat ne moremo trditi, da so razdeljene povsem pravično. A tega smo na festivalih že navajeni in čudno bi bilo, če bi bil puljski festival izjema. Zato je bolje, da se tej delikatni temi izognemo in spregovorimo o nečem drugem: o vsebini filmov, ki so sodelovali v konkurenci za te nagrade.

Predvsem moramo ugotoviti, da letos sodobno angažiranih filmov skorajda sploh ni bilo. Tisti filmi, ki bi jih lahko uvrstili med angažirane, so segali s svojo problematiko najmanj dvajset let v preteklost. To je bil predvsem film *VLOGA MOJE DRUŽINE V SVETOVNI REVOLUCIJI*, ki je na ironičen način obujal spomine na prva povojna leta, polna navdušenja, zaletavosti in napak. To sta bila filma *RDEČE KLASJE* in *ZAJTRK S HUDIČEM*, ki sta se lotila napak iz obdobja obveznega odkupa. Sem lahko prištejemo tudi film *ČRNO SEME*, ki sicer govori o povojni čistki v grški armadi, a gledalcu se kar naprej vsiljuje primerjava z našim Golim otokom.

Druga skupina, ki pa letos ni bila posebno številno zastopana, so vojni filmi. Tu smo se srečali z zelo raznovrstnimi obravnavami te problematike. Od psihološko poglobljenega filma *ŽARKI*, ki govori o mučenju ujetega partizana, prek skoraj zabavno konci-

piranega filma *V HRIBU RASTE BOR ZELENI* do čisto akcijskega filma *PAST ZA GENERALA*, ki pripoveduje o lovu na Dražo Mihajlovića.

V tretjo skupino bi lahko uvrstili filme, ki so tematsko segali v predvojno obdobje, in tiste, ki so se bolj ali manj nedomiselno naslanjali na literarne predloge. To so bili filmi: *KDOR POJE, NE MISLI SLABO*, *VONJAVE*, *ZLATO IN KADILO*, *NA KLANCU*, *TOVARIŠIJA PETRA GRČE* in podobni. Kvaliteta teh filmov je bila zelo različna in nekatere med njimi bi lahko šteli med slabše dosežke letošnje parade filmov.

Najbolj žalostna bera je bila pri filmih, ki so vsaj časovno segali v današnji čas. Edina častna izjema je bil film *BUBA ŠINTER*, kar bi lahko nasilno prevedli s *ŠČURKODEREC*. Pripoveduje o mladem, neiznajdljivem fantu, ki bi ga oče rad na vsak način predelal v moža. O drugih filmih te skupine skoraj ni vredno zgubljeni besed. Skoraj vsi filmi, ki smo jih letos videli, so prežeti z dvema osnovnima komponentama, ki sta tipični za našo filmsko ustvarjalnost zadnjih let: to sta nasilje in seks. Ob tem se nam nehote vsiljuje misel, da poskušajo režiserji vsak po svoje izsiliti komercialni uspeh svojih filmov na škodo resnične kvalitete, ki je bila na letošnjem festivalu sploh zelo zelo redek gost. Na to pomislimo ob filmih z večjimi ali manjšimi umetniškimi kvalitetami in hotenji. Poleg njih pa je bilo uvrščenih v program tudi več filmov z izrazito akcijsko-komercialno koncepcijo filmov, ki žele samo pritegniti pozornost občinstva, ne prinašajo mu pa nobenega sporočila. Tipični predstavnik tovrstnih hotenj je bil film *KNOCKOUT*, ki je bil kljub ohlapni zgodbi prava ekshibicija lepih golih deklet, čudovitih pokrajinskih posnetkov in sploh vsega, kar lahko kamera v spretnih rokah zabeleži. To je bil film, ki je pritegnil pozornost sicer prav nesramno kritizerske arene, ni pa zarisal

nobene sledi v zavest gledalcev. Kot kaže, je ta, tako imenovana komercialnost filmov postala imperativ v vsej domači filmski proizvodnji. Zelo malo jih je, ki s filmom še nekaj izpovedujejo, ne oziraje se na komercializacijo. Večina avtorjev poskuša oboje združiti. Rezultati so zelo žalostni: filmi niso niti komercialni niti kvalitetni in izpovedni. Vsi avtorji pozabljajo, da so resnično dobri filmi pogosto tudi najbolj komercialni in da polovične rešitve niso nikoli rodile sadov. Glavna komercialna pripomočka sta, kot smo že omenili, nasilje in seks. Če o nasilju rečemo, da ga je sicer preveč, ni pa še postalo samemu sebi namen, ne moremo tega trditi o spolnosti. Režiserji nasilno vrivajo gole scene povsod, pa če je še tako neprimerno. Pri tem se ne hote sprašujemo: čemu? Za današnjega, takšnih scen navajenega gledalca,

ki golote v filmu ne občuti več kot dražečo pornografijo, ampak kot naravno stanje, so takšne scene prav tako odveč, kot so odveč vse, za film nepotrebne scene. In režiserji, ki so mnenja, da to zahteva filmska moda, bi lahko že spoznali, da je ta moda dokaj zastarela. Če na kratko povzamemo: letošnji festival ni prinesel ničesar novega niti po tematski niti po režijski plati. Edina delna izjema je bil film **VLOGA MOJE DRUŽINE V SVE-TOVNI REVOLUCIJI**, ki je bil vsaj nekoliko drugačen. Stara garda režiserjev ni prinesla v Areni ničesar novega, med mlajšimi pa ni bilo nikogar, ki bi bil vnesel zmedo na Olimp. Za letošnjo jugoslovansko filmsko proizvodnjo niti ne moremo reči, da je zašla v slepo ulico. Še najlaže bi to označili s statusom quo.

G. B.

Aforizmi

Slečene misli

V Drami so nameravali igrati prihodnjo sezono Zločin in kazen, a kaže, da bodo igrali samo kazen.

V državnih gledališčih je največ privatnih interesov.

Nehumano je s humanizmom služiti lepe denarce.

Sodobni kapitan pomeče vse mornarje z ladje, ki se potaplja.

Poznam uglednega kulturnika, ki prodaja celo svoje spomine na prihodnost.

»Kultura, to sem jaz!« — Uganite, kdo bi to lahko rekel.

V zadnjem času sem tolikokrat srečal Cankarja v slabi družbi, da se zanj resno bojim.

Neokusno je, če kdo ocenjuje Picassa z izkušnjami, ki si jih je pridobil s pik asom.

Najlaže je pisati kritike z gorjačo.

Žarko Petan